

M4: Historické konštrukcie a stavebné časti
Poruchy, diagnostické metódy, opravy a obnova

Sanácia vlhkosti

(teória a prax)

doc. Ing. Oto Makýš, PhD.

Slovenská technická univerzita - Stavebná fakulta

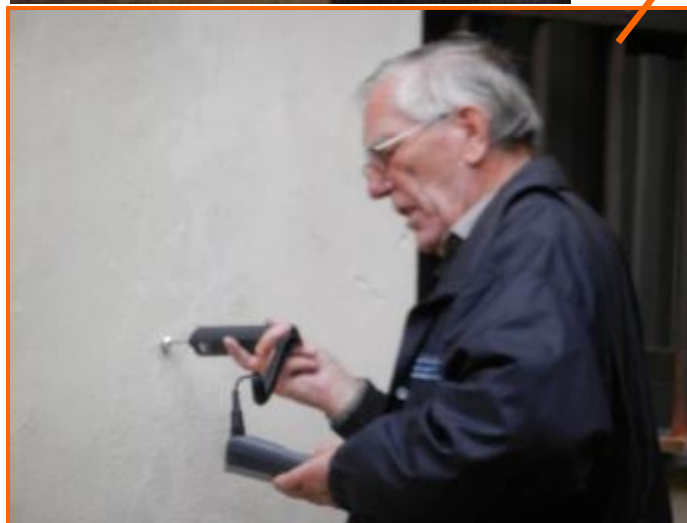
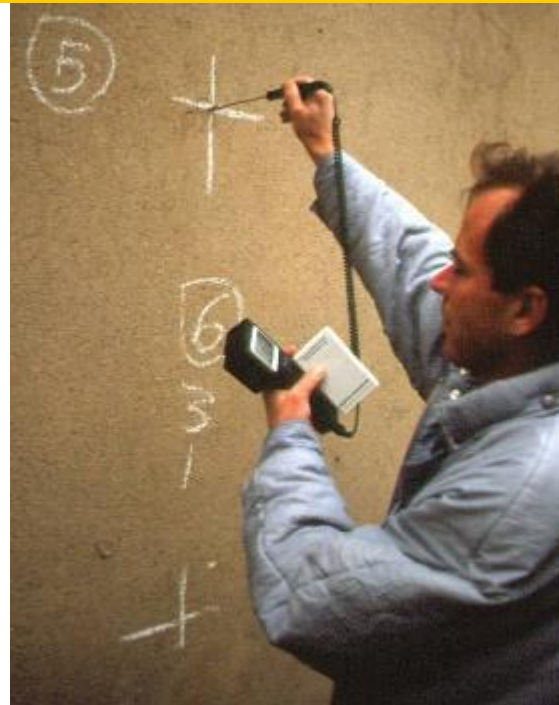
Katedra technológie stavieb - Centrum technológie obnovy pamiatok

13. marec 2026, Academia Istropolitana Nova, Svätý Jur

1. ZAVÍHANIE STAVEBNÝCH KONŠTRUKCIÍ

Výskum: nedeštruktívny (in situ) / deštruktívne (in labo)

Hmotnostná
vlhkosť (u_m):
[%]

Technické / hygienické požiadavky

Tab. 1. Stupeň zavlhnutia konštrukcií [ČSN P 73 0610]

	Stupeň zavlhnutia	Vlhkosť (u_M) [%]
1	veľmi nízka vlhkosť	< 3,0
2	nízka vlhkosť	3,0 - 5,0
3	zvýšená vlhkosť	5,0 – 7,5
4	vysoká vlhkosť	7,5 – 10
5	veľmi vysoká vlhkosť (až zamokrenie)	> 10

Laboratórne vyhodnotenie - vlhkosť

Podlažie	Vz.č. / výška odberu	Hmotnostná vlhkosť [%]
2. PP	A2P1/30	<u>16,88</u>
	A2P1/100	<u>13,40</u>
	A2P2/30	<u>19,41</u>
	A2P2/100	<u>20,53</u>
	A2P3/30	<u>15,54</u>
	A2P3/100	<u>14,17</u>
1. PP	AIP1/30	<u>12,95</u>
	AIP1/100	<u>12,37</u>
	AIP2/30	<u>17,53</u>
	AIP2/100	<u>17,76</u>
	AIP3/30	<u>9,01</u>
	AIP3/100	<u>8,88</u>

1. NP	A1NP1/50	3,86
	A1NP2/50	0,39
Vonkaj- šia fasáda	AE1/30	<u>8,11</u>
	AE1/100	0,29
	AE1/190	1,43
	AE2/30	<u>10,35</u>
	AE2/100	<u>13,54</u>
	AE3/30	3,57
	AE3/100	3,28
	Vnú- torná fasáda - nádvorie	AI1/30
AI1/150		5,05
AI2/30		<u>18,91</u>
AI2/150		4,83

Tab.2. Zavlhnutie časti predného krídla kaštieľa v Malackách (podľa ČSN 73 0610)

- veľmi vysoké zavlhnutie až zamokrenie
- vysoké zavlhnutie
- zvýšená vlhkosť
- nízka vlhkosť
- veľmi nízka vlhkosť

Výskum miery zavlhnutia

Výskum miery zavlhnutia

2. ZASOLENIE STAVEBNÝCH KONŠTRUKCIÍ

Rozpad povrchov

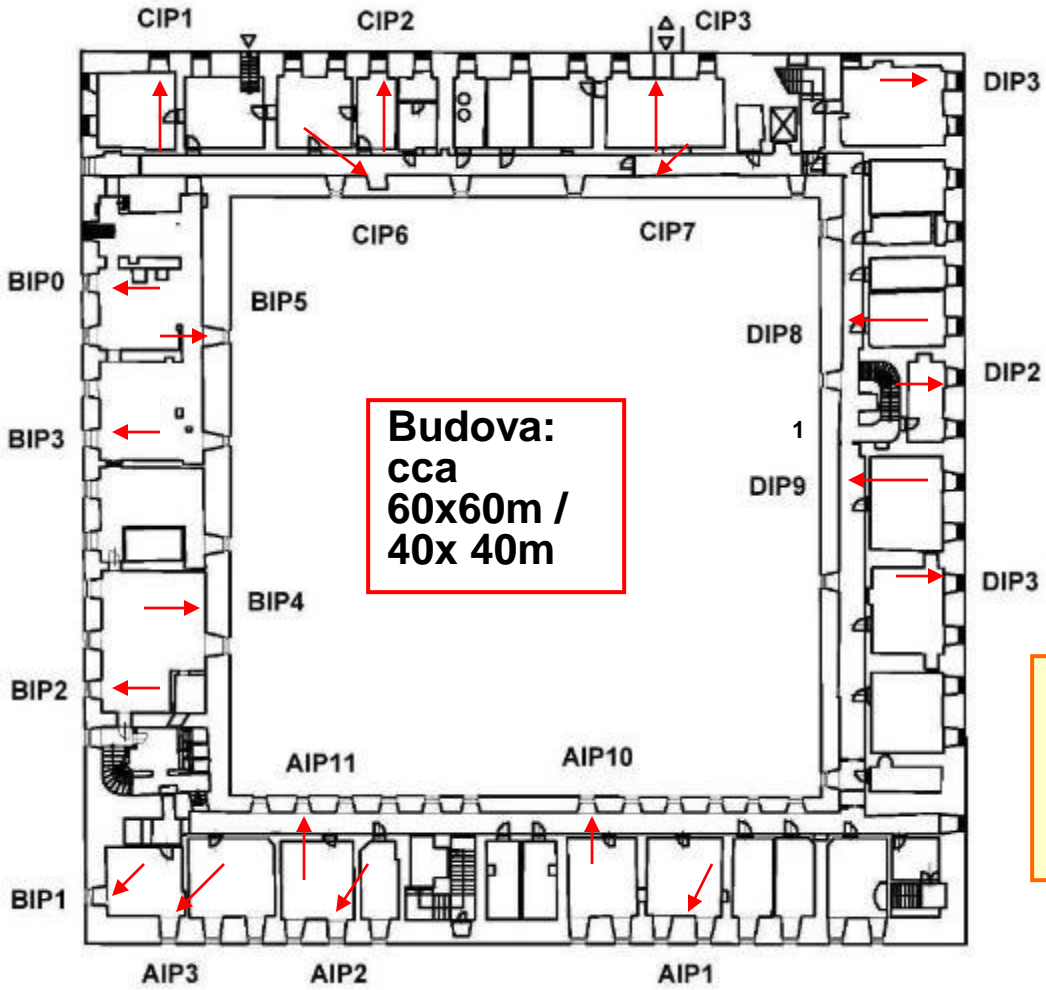

Chloridy, dusičnany, sírany

Odber vzoriek / merania - požiadavky

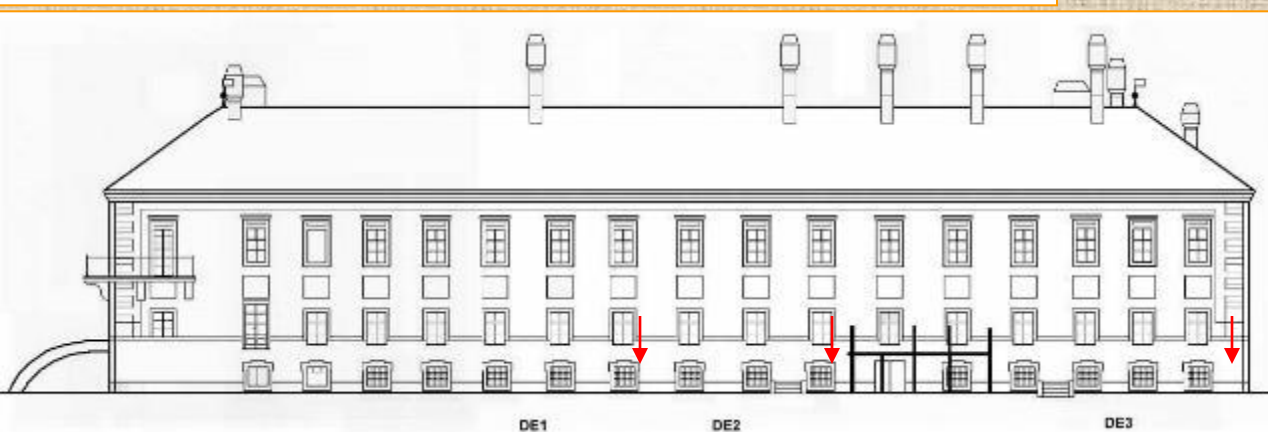
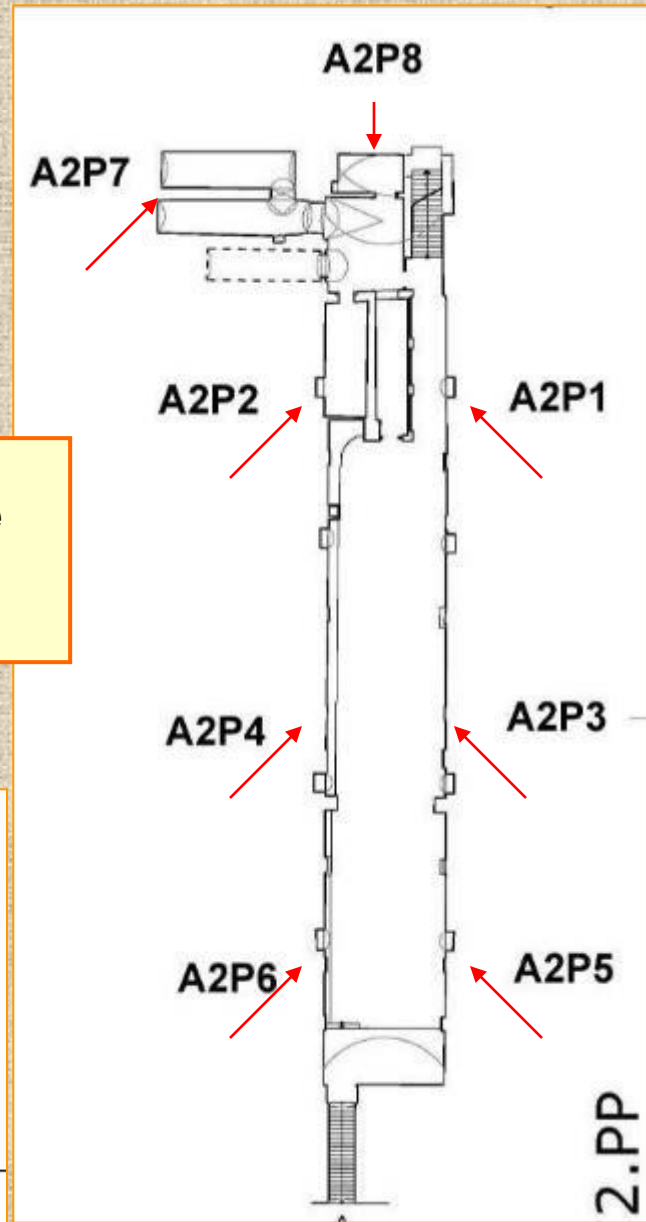
Prieskum objektu podľa Önorm B 3355-1:

- V bode merania je potrebné odobrať vzorky z rôznych výšok (**meraný profil**).
- Body merania musia byť rozmiestnené po celom objekte, profil je potrebné získať **minimálne z každých 15 bm**.
(v skutočnosti bývajú podstatne bližšie k sebe)
- V opticky nápadných oblastiach odporúčame odobrať i **dodatočné vzorky**.

Odber vzoriek (príklad)

Sch.1
 Približné
 miesta
 odberu
 vzoriek

Vyhodnotenie vzoriek

**Tab. 3. Hodnotenie pôsobenia iónov solí v murive
[ČSN P 73 0610, Önorm B 3355-1, WTA E-2-6-99/D]**

Stupeň zasolenia muriva / opatrenia			Obsah solí [% hm.]								
ČS	Önorm	WTA	chloridy			dusičnany			síraný		
			ČSN	Ö norm	W T A	ČSN	Ö norm	W T A	ČSN	Ö norm	W T A
Nízky	Nie sú potrebné opatrenia	nízka záťaž / nie sú potrebné	< 0,075	< 0,03	< 0,2	< 0,1	< 0,05	< 0,1	< 0,5	< 0,10	< 0,5
Zvýšený	Potrebné zvážiť lokálne opatrenia	stredná záťaž / v niektorých prípadoch potrebné	0,075 - 0,20	0,03 - 0,10	0,2 - 0,5	0,1 - 0,25	0,05 - 0,15	0,1 - 0,3	0,5 - 2,0	0,10 - 0,25	0,5 - 1,5
Vysoký	Opatrenia sú nevyhnutné	vysoká záťaž / sú potrebné	0,20 - 0,50	> 0,10	> 0,5	0,25 - 0,50	> 0,15	> 0,3	2,0 - 5,0	> 0,25	> 1,5
Veľmi vysoký	-	-	> 0,5	-	-	> 0,5	-	-	> 5,0	-	-

Laboratórne vyhodnotenie – soli 1

Miesto odberu	Vz.č. / výška odberu	sírany [% hm.]	chloridy [% hm.]	dusičnany [% hm.]
2.PP	A2P8/50	0,12	<u>0,25</u>	<u>1,00</u>
	A2P1/30	0,02	0,03	<u>0,10</u>
	A2P4/100	0,04	0,13	<u>0,50</u>
	A2P5/100	0,04	0,01	0,02
1.PP	A1P1/30	0,00	0,00	0,00
	A1P2/30	0,02	0,01	0,00
	A1P10/30	0,00	0,03	0,05
1.NP	A1NP2/50	0,20	0,02	0,03
Fasáda Ext	AE1/30	0,00	0,01	0,00
	AE2/100	0,00	0,00	0,00
	AE3/30	0,10	0,07	<u>0,10</u>
Fasáda Int	AI1/30	0,03	0,01	0,00
	AI2/30	0,00	0,00	0,00

Tab. 4. Výsledky analýzy zasolenia vo vzorkách [podľa WTA E-2-6-99/D]

- vysoká záťaž
- stredná záťaž
- nízka až minimálna záťaž

Laboratórne vyhodnotenie – soli 2

Miesto odberu	Vz.č. / výška odberu	sírany [% hm.]	chloridy [% hm.]	dusičnany [% hm.]
2.PP	A2P8/50	0,12	<u>0,25</u>	<u>1,00</u>
	A2P1/30	0,02	0,03	<u>0,10</u>
	A2P4/100	0,04	0,13	<u>0,50</u>
	A2P5/100	0,04	0,01	0,02
1.PP	A1P1/30	0,00	0,00	0,00
	A1P2/30	0,02	0,01	0,00
	A1P10/30	0,00	0,03	0,05
1.NP	A1NP2/50	0,20	0,02	0,03
Fasáda Ext	AE1/30	0,00	0,01	0,00
	AE2/100	0,00	0,00	0,00
	AE3/30	0,10	0,07	<u>0,10</u>
Fasáda Int	AI1/30	0,03	0,01	0,00
	AI2/30	0,00	0,00	0,00

Tab. 5. Výsledky analýzy zasolenia vo vzorkách [podľa Önorm B 3355-1]

- vysoká záťaž
- stredná záťaž
- nízka až minimálna záťaž

Zdroje vodorozpustných solí

Tab. 6. Zdroje vodorozpustných solí v murovaných konštrukciách [podľa - Fára P., 2003]

Druh soli	Obvyklý zdroj
Chloridy	Posypová soľ pre zimné ošetrovanie komunikácií (kamenná soľ)
	...
	Chlórové vápno k dezinfekcii - napr. latrín, vody
	...
Dusičnany	Rozklad organických hmôt – na cintorínoch, zo splaškovej kanalizácie, v stajniach
	...
	...
	...
	Strelný prach - v pevnostných, obranných stavbách, skladoch
	...
Sířany	Znečistená atmosféra – najmä na fasádach
	...
	Výroba stavebných hmôt
	Spaľovanie uhľia – v okolí komínov
	...

Typický zdroj dusičnanov

3. ZDROJE, PRÍČINY A DÔSLEDKY ZAVÍHANIA KONŠTRUKCIÍ

Najčastejšie zdroje zavíhania

[Lebeda, J, a kol., 1988]:

- **vzlínanie zospodu základov,**
- **presakovanie do boku základov a múrov,**

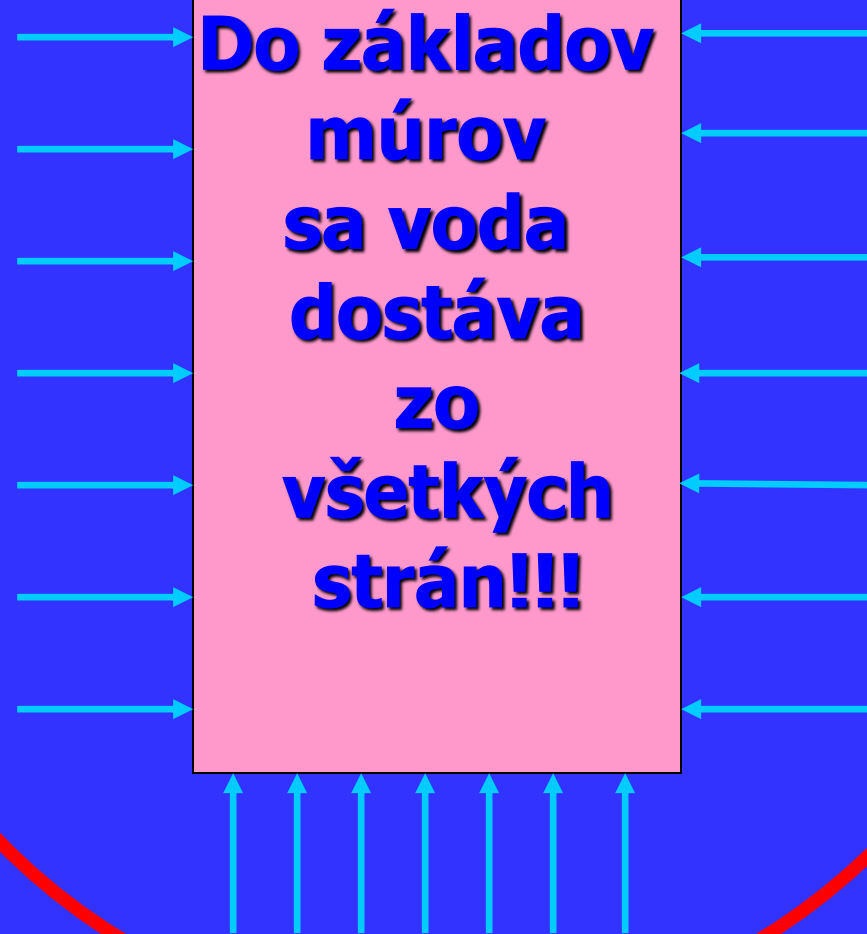
+

- **kondenzácia vodných pár na povrchu, resp. vo vnútri konštrukcie,**

- **...**

Expert:
Ing. Jan Červenák

Najčastejší zdroj zavíhania

Najčastejší zdroj zavihania

Najčastejšie príčiny zavíhania/zatekania:

➤ **absencia hydroizolácie**

Stavebný
problém

(resp. korózia pôvodnej hydroizolácie)

+

- **poškodenie žľabov, odpadov, resp. nedostatočný odvod dažďovej vody (zatekanie dažďovej vody pod základy budovy),**
- **poškodenie krytiny, oplechovania, komínov (zatekanie do strechy a ďalších konštrukcií),**
- **poškodenie zdravotníckych potrubí,**
- **moderné nedomyslené stavebné úpravy (aj mladšie „sanačné“ úpravy),**
- **vlhké/mokrú prevádzky v budove.**

Problém
Užívania
a údržby

➤ ...

Realita: stavebný problém

Realita: údržba stavebný

Realizácia preventívnych opatrení proti zavíhaniu

**Najúčinnnejší spôsob ako riešiť
problémy zavíhania je:
predíť im.**

**Treba venovať primeranú
pozornosť priebežnej údržbe.**

**Lenže len kvalifikovaná priebežná
údržba sanáciu zavlhnutých
konštrukcií väčšinou nevyrieši!**

4. RIEŠENIA IZOLOVANIA A ODVLHČOVANIA STAVIEB V MINULOSTI

Používali sa najmä:

- **odvetrávacie spôsoby,**
- **tesniace, či hydrofobizačné vlastnosti** prírodných materiálov,
- **konštrukčné izolácie** úžitkových častí stavieb od mokrého podlažia,
- **drenáže, priekopy, studne,**
- systematické **odvádzanie dažďovej vody.**
- **izolačné nátery bitúmenom** v interiéroch,
- **vytváranie predsadených stien,**
- **používanie bežných cementových omietok** a mált, či nepriedušných obkladov,

a pod.

Neúčinné riešenia

Sv.Jur

Zlé a nevhodné riešenia

Zlé a nevhodné riešenia

**Keramický obklad
dutinovými
tvarovkami
opravovaný maltou
(Bamberg)**

Čiastočne účinné riešenia

kaštieľ Malacky

**Málo účinné
riešenia**

bazilika Šaštín

**Účinné
riešenia**

**Tradičné
založenie
drevenice**

Účinné riešenia

Pevnosť Komárno

Dostupné na:
www.obnova.eu

Nám. Jiřího
z Poděbrad

5. SPÔSOBY A POSTUPY (TECHNOLÓGIE) NÁPRAVY

Metodika Pamiatkového úradu SR

<https://www.pamiatky.sk/plan-obnovy-a-odolnosti>

Vlhnutie objektov, soli a sanácia vlhkosti a biodegradácia (riasy, machy, huby), sanácia

Rozdelenie podľa metodiku PÚ SR

A. Účinné zásahy

1. Technológie vytvorenia dodatočných nepriepustných vrstiev:

- premurovanie izolačnej škáry,
- **podrezanie muriva,**
- **zarážanie nehrdzavejúcich plechov,**
- **ukladanie dodatočnej hydroizolačnej vrstvy (napr. ílovej).**

2. Technológie vytvorenia hydroizolačných clôn:

- **vytvorenie hydrofobizačných clôn,**
- **vytvorenie tesniacich clôn,**
- vytvorenie tesniacich a hydrofobizačných clôn.

3. Technológie využívajúce elektrofyzikálne javy:

- inštalácia zariadení galvanoosmózy,
- inštalácia zariadení pasívnej elektroosmózy,
- **inštalácia zariadení aktívnej elektroosmózy,**
- **inštalácia zariadení bezdrôtového odvlhčovania (elektrokinézy a pod.).**

B. Doplnkové zásahy

4. Technológie zabezpečujúce odvetrávanie:

- vytvorenie odvetrávacích kanálikov (Knappenových, Tajovského),
- zabezpečenie odvetrania kontaktným kanálom,
- zabezpečenie odvetrania kontaktnou štrbinou (profilovaná/výstupková/nopová fólia),
- vytvorenie predmúrovky,
- vytvorenie dutinových podláh.

5. Technológie zohrievania konštrukcií:

- inštalácia skrytého vykurovania.
- **inštalácia zariadení mikrovlnného vysušovania.**
- realizácia teplovzdušného vysušovania.

B. Doplnkové zásahy

6. Doplnkové technológie:

- realizácia hydroizolačných náterov,
- realizácia hydroizolačných omietok, alebo tmelov,
- **realizácia sanačných omietok,**
- odsolovanie muriva,
- konzervovanie povrchových úprav

7. Súvisiace technológie:

- vytvorenie drenáže,
- **zníženie hladiny podzemnej vody,**
- vytvorenie paropriepustných úprav okolia.

Spôsoby sanácie zavíhania

A. Účinné zásahy

Technológie vytvorenia dodatočných nepriepustných vrstiev

Založené na vložení, alebo vytvorení mechanickej bariéry prestupu vlhkosti v konštrukciách (z izolačných fólií, z plechov, z ílu).

Spôsob realizácie:

- **podrezanie muriva spojené s vložením izolácie,**
- **premurovanie izolačnej škáry,**
- **ukladanie dodatočnej hydroizolačnej vrstvy,**
- **zarážanie nehrdzavejúcich plechov;**

Podrezávanie muriva / vloženie izolácie

Tieto technológie patria medzi **najúčinnejšie**.

Rezané v úložných škárah tehlového muriva.

V zmiešanom a kamennom murive je to zložitejšie - **dá sa**.

Výber konkrétnej technológie závisí od :

- materiálu, kvality a hrúbky muriva,
- možnosti prístupu k murivu z jednej či oboch strán.

Podrezávanie je **zásahom do integrity muriva**, ktorý ale **nie je veľký**.

Sú aj oveľa väčšie.

Realizácia úložnej škáry a vkladanie dodatočnej izolácie:

- **Podrezávanie muriva ručnou pílou**
  - **Podrezávanie muriva kotúčovou pílou**
  - **Podrezávanie muriva reťazovou pílou**
  - **Premurovanie izolačnej škáry**

  - **Podrezávanie muriva „diamantovým lanom“**
- + Zarážanie nehrdzavejúcich plechov**

Podrezávanie muriva a vkladanie izolačných pásov

Podrezávanie muriva a vkladanie izolačných pásov

Vrážanie izolačných plechov

Plechov sa zarážajú špeciálnym **pneumatickým lisom**:

- **slabším príklepom s vysokou frekvenciou** - s minimálnym posunom (viac vhodné).

Zotrvačnosť hmoty múru a slabosť úderov stroja zabraňujú posunu muriva v smere nárazov.

Ide o vôbec najúčinnnejšiu technológiu, ale aj najdrahšiu, hoci nie o toľko.

Technológia podrezávania a vrážania izolácie z pamiatkového hľadiska

- **Deštruktívny zásah do historického muriva (hoci minimálny – škára asi 1 až 1,5 palca hrubá)**
- + **Účinná technológia – zbaví stenu vlhkosti**

Vyjadrenia v prospech:

„Dodatočná aplikácia izolačnej vrstvy, pokiaľ je správne zhotovená, je síce najúčinnnejšia a najtrvanlivejšia, ale bohužiaľ súčasne aj najdrahšia. Murivo sa musí podsekať, alebo podrezať. Tiež sa takmer nezasiahne do substancie a nedochádza ani k významnejším otrasom.“

[prof.Dr.Phil., Dr.Ing.e.h. Gottfried Kiesow, In: „Biblia“ nemeckej ochrany pamiatok, 4. vydanie - 2000]

„Z hľadiska zastavenia transportu vlhkosti je podrezanie muriva výhodnejšie.“ (než injektáž). Varuje však že vlhké murivo pod izoláciou môže v zime premrznúť.

[Ing. Pavel Fára, CUBUS s.r.o., In: ročenka STOP - 2012]

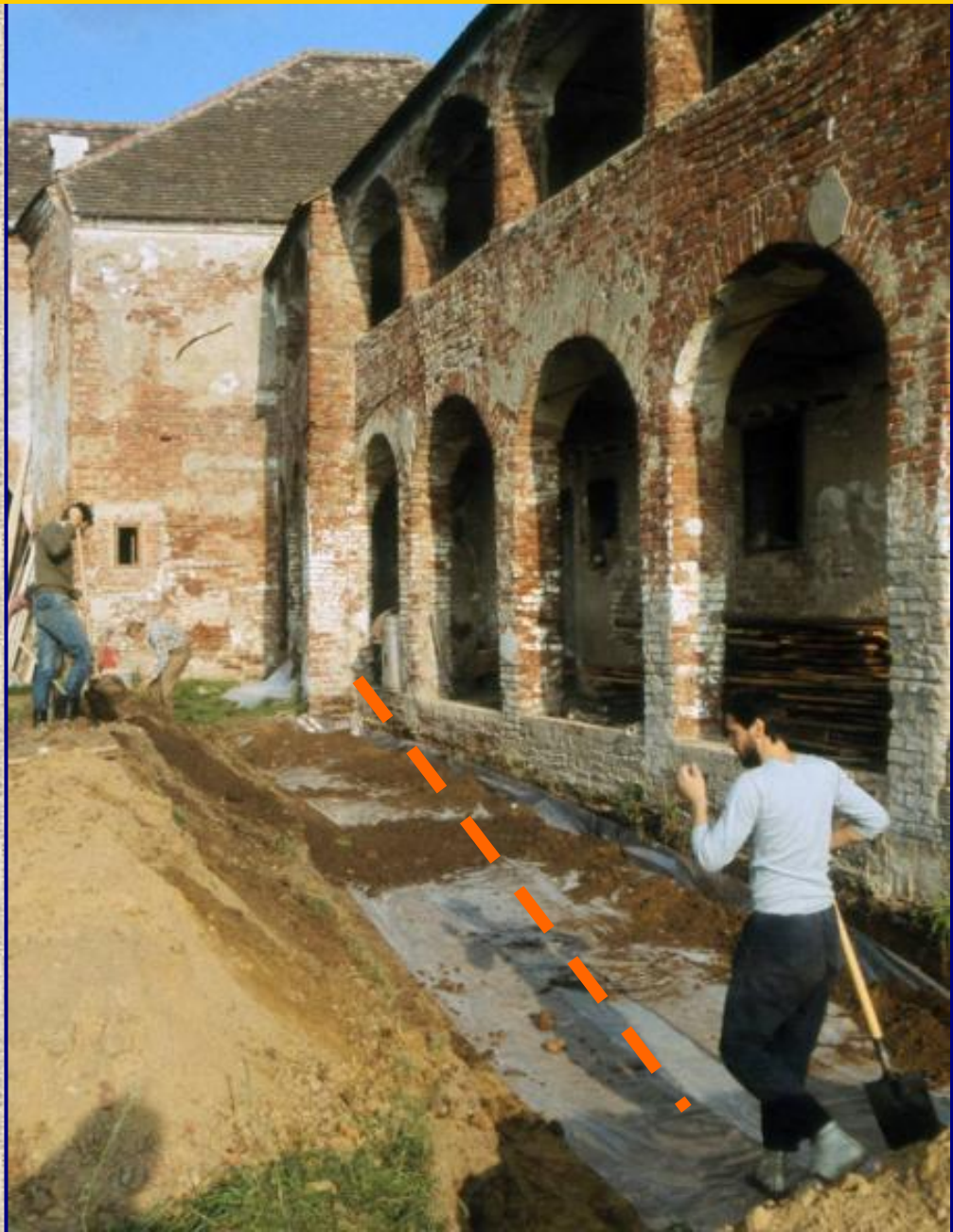
Ukladanie dodatočnej hydroizolačnej vrstvy

Hrubé vrstvy zhutneného **ílu** – môžu byť dostatočne účinné.

- Medzičasom však mohli stratiť svoju funkciu narušením, zanedbanou údržbou, **vyschnutím** a pod.
- Musí byť zabezpečená **stála prirodzená úroveň vlhkosti**.
- Vrstva je veľmi **citlivá na mechanické porušenia**.

Ukladanie dodatočnej hydroizolačnej vrstvy

Technológie vytvorenia hydroizolačných clôn

Založené na napustení múrov látkami, ktoré po vyplnení pórov, resp. kryštalizácii vytvoria bariéru prestupu vlhkosti.

Spôsoby realizácie:

- **vytvorenie hydrofobizačných clôn,**
- **vytvorenie tesniacich clôn**
- **vytvorenie tesniacich a hydrofobizačných clôn;**

Je ich možné vytvárať:

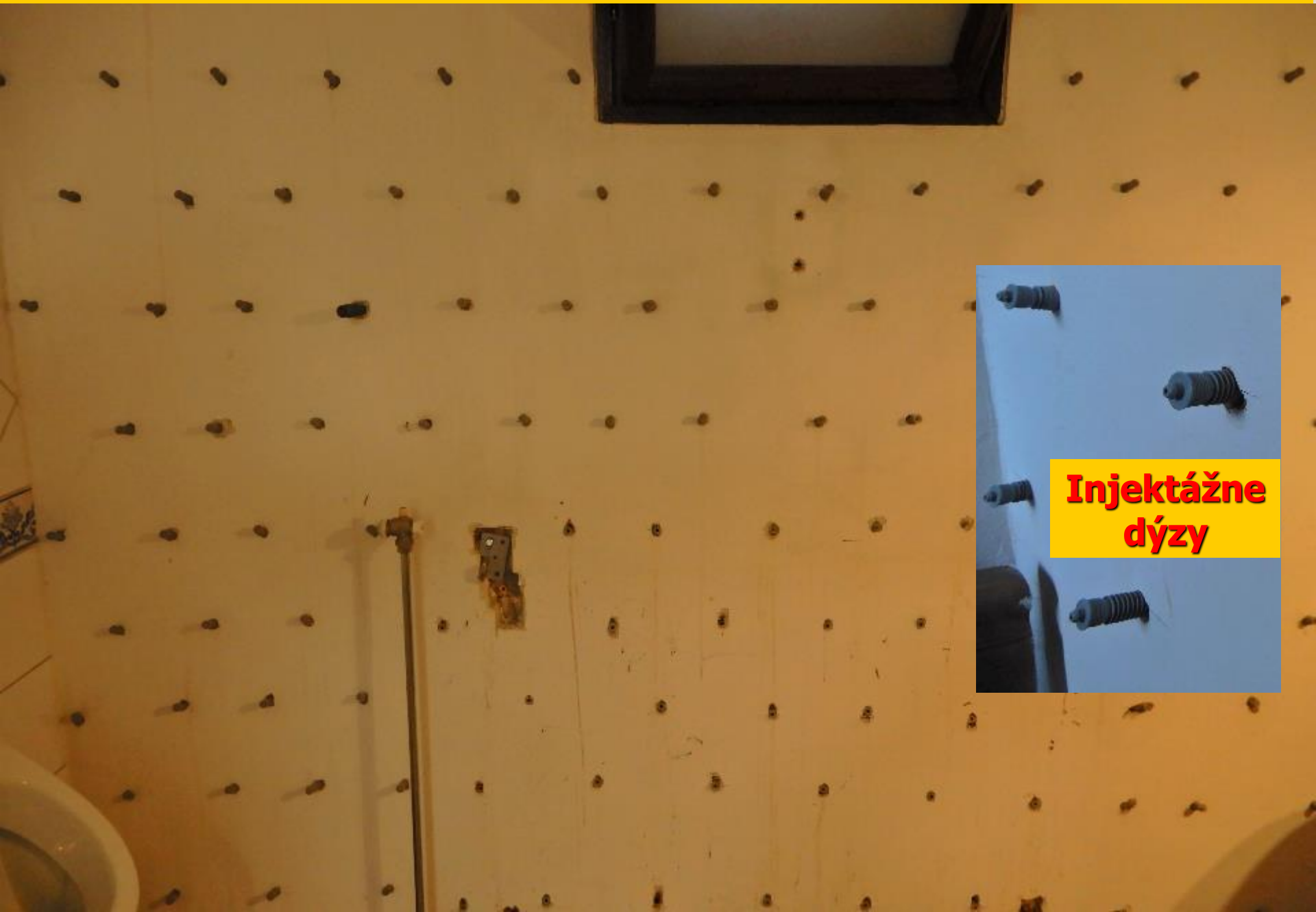
- **vodorovne,**
- **zvislo,**
- **šikmo,**
- **plošne.**

Realizácia:

- ~~**Beztlakové napúšťanie (infúzia)**~~
- **Tlakové napúšťanie (injektáž)** strojovým tlakom

Plošná (rastrová) injektáž

**Injektážne
dýzy**

Plošná (rastrová) injektáž

Technológie využívajúce elektrofyzikálne princípy

Založené na rôznych spôsoboch vytvorenia elektromagnetického poľa v konštrukciách, takého ktoré z nich vytláča molekuly vody.

Spôsob realizácie:

- **inštalácia zariadení pasívnej elektroosmózy,**
- **inštalácia zariadení aktívnej elektroosmózy,**
- **inštalácia zariadení galvanoosmózy,**
- **inštalácia zariadení magnetokinézy.**
- ...

Inštalácia zariadení aktívnej elektroosmózy

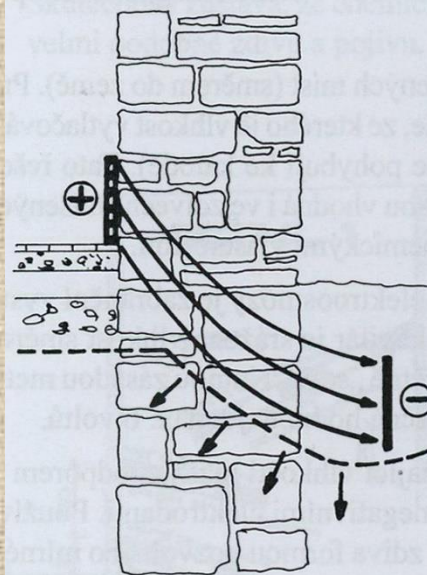
Závisí od **prídavného zdroja elektrického napätia** v rozpätí od 1-24 V.

Jednosmerný elektrický prúd sa privedie k elektródam zapusteným do jednej aj druhej strany vlhkého múru.

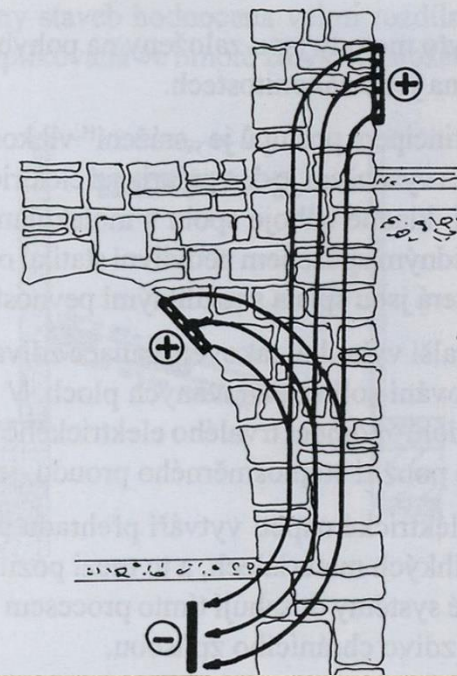
Vlhkosť sa vytláča **tokom prúdu cez murivo od elektródy k elektróde.**

Plošný dosah elektroosmózy je ešte asi 1 m okolo sanovanej steny.

DETAIL 1

DETAIL 2

Inštalácia zariadení bezdrôtového odvlhčovania

Vlnová elektroosmóza, alebo **magnetokinetická metóda** – vytvorenie voľného elektrického poľa, ktoré uvádza do pohybu vodu.

Existujú dva spôsoby vytvorenia E-M poľa:

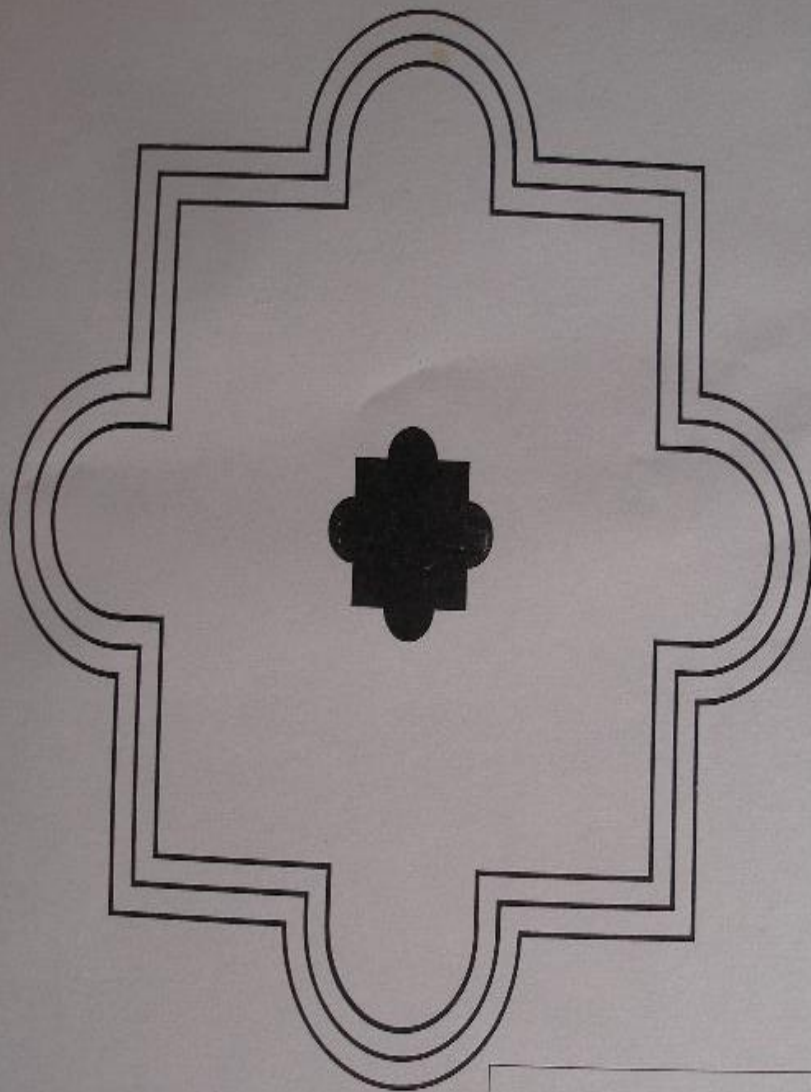
- prístroj: **napojený na zdroj** elektrickej energie,
- prístroj funguje s **„využitím“ elektro-**
magnetickej energie Zeme, či „všehomíra“.

Princíp premeny „voľnej energie“ na elektrickú s jej vysušovacími účinkami je vedcami výrazne spochybňovaný.

**Magnetokinetické
metódy**

„KAŠNA“ – TVAR PRO ODRUŠENÍ VIBRACÍ SPODNÍ VODY

Účinnost: asi 2 roky.

Použití: vystříhnout, nalepit bílou pastou na tvrdý papír a vložit pod postel nebo v místnosti nad místo vzestupného pramene. Možno dát pod koberec.

Orientace: vodorovná.

Směr natočení: libovolný.

„KAŠNA“ – TVAR PRO ODRUŠENÍ VIBRACÍ SPODNÍ VODY

Účinnost: asi 2 roky.

Použití: vystříhnout, nalepit bílou pastou na tvrdý papír a vložit pod postel nebo v místnosti nad místo vzestupného pramene. Možno dát pod koberec.

Orientace: vodorovná.
Směr natočení: libovolný.

B. Doplnkové zásahy

Odvetrávacie technológie

Založené na zabezpečení prúdenia takého vzduchu okolo konštrukcií, ktorý ich vysušuje.

Zhotovované zvyčajne:

- **vytvorenie odvetrávacích kanálikov,**
- **zabezpečenie odvetrania kontaktnou štrbinou,**
- **zabezpečenie odvetrania kontaktným kanálom,**
- **vytvorenie predmurovky,**
- **vytvorenie dutinových podláh.**

Odvetrávacie technológie

- **Úspech závisí od vytvorenia podmienok pre prúdenie vzduchu v kanáli/medzere.**
- T.j. využitia rozdielu tlaku vzduchu chladnejšieho a teplejšieho vzduchu (p_t), resp. využitia tlaku vetra (p_v):

$$p = p_t + p_v$$

p – tlak v odvetrávacom kanále,
 p_t – rozdiel tlaku spôsobený gravitáciou,
 p_v – rozdiel tlaku spôsobený vetrom.

Profilácia fólie = vzduchová medzera = má zabezpečiť „**mikroventiláciu**“.

O mikroventilačnej funkcii je možné pochybovať.
Nie je rozdiel tlaku vzduchu medzi vstupom a výstupom zo štrbiny.

V našom klimatickom pásme (ale aj v iných) sa **neosvedčili.**

Realita

**Výstupková fólia
nie je
hydroizoláciou!!**

**V dutine =
100 % vlhkosť**

Zabezpečenie odvetrania kontaktným kanálom

Obvodový kanál obopínajúci časti konštrukcií pod úrovňou terénu tesne pri múroch.

Pri realizácii výkopov v tesnej blízkosti základov historických budov - zvýšenú pozornosť:

Deštrukcia konštrukcií + archeologické nálezy.

Technológia je čiastočne účinná len ak je zabezpečená **aktívna výmena (pohyb)** vzduchu v kanáli.

To sa málokedy deje.

Používa sa väčšinou len na obvodové múry, **zavíhanie odstráni minimálne:**

Technológia býva zvyčajne málo účinná.

**Výkopy v tesnej blízkosti
historických múrov:**

NIKDY!!!

Vytvorenie dutinových podláh

Priebežná dutina / sústava prepojených dutín pod podlahou napojených na vonkajšie ovzdušie.

Reverzibilné, prevetrávaná podlaha = dobrý spôsob odvetrávania **radónu**.

V dutine je možné viesť aj **energovodiče**, káble, odpadové **potrubie** a pod.

Účinné: najmä vďaka konštrukčnému oddeleniu vlhkého podložia od podlahy.

Otázne je, či nie je jednoduchšie podlahu len izolovať.

Odvetrávacie technológie

**Kostol
v Gemeri**

**Odvetrávanie
nestačí!!**

Technológie zohrievania konštrukcií

Založené na zohrievaní vlhkých konštrukcií, čo urýchli vyparovanie vody.

Spôsoby realizácie:

- **inštalácia skrytého vykurovania,**
- **inštalácia zariadení mikrovlnného vysušovania,**
- **realizácia teplovzdušného vysušovania.**

Metódy sú málo invazívne, ale môžu spotrebovať veľké množstvo energie a sú málo účinné.

Doplnkové technológie

Technológie určené primárne na sanáciu zavlhnutia konštrukcií, ale predstavujúce **vhodné, prípadne nevyhnutné doplnky** k iným technológiám sanácie zavlhnutých murív

Spôsob:

- **Realizácia hydroizolačných náterov**
- **Realizácia hydroizolačných omietok a tmelov**
- **Realizácia sanačných omietok**
- **Odsol'ovanie muriva**
- **Inštalácia vysušovačov vzduchu**

Sanačné omietky

Jednovrstvové (staršie) – **dvojvrstvové** (súčasný)

Sanačný systém:

- **Kotviaci prednástreky** (max. 50 % povrchu: Norma WTA)
- **Makropórová vrstva** (zachytáva soli)
- **Vrchná vrstva** (izolácia proti vode, paropriepustná)
- **Záverečná maľovka**

Výstavba sanačného systému je závislá od miery zasolenia muriva. Riadiť sa podľa nemeckých smerníc:

WTA Merkblatt 2-2-1991
WTA Merkblatt E-2-6-99/D

**Používať priemyselné produkty,
nemiešať zo surovín priamo na stavenisku!**

Sanačné omietky a pamiatková obnova

Možné použiť aj pri obnove pamiatok:

- **vytvorenie zvlnenej omietky** je možné,
- nahradenie len skorodovanej časti omietky **treba skombinovať** s ďalšou účinnou metódou sanácie vlhkosti,
- možnosť **vopred znížiť koncentrácie solí** v murive

Problém – **cement v kotviacom nástreku** – porušenie zásady reverzibility.

Problém – **zvyšovanie zamokrenia múrov.**

-
- **Najvhodnejšie ako doplnok k inej invazívnej metóde.**
  - **Používané takto bežne.**

**Prednástreky:
stačí 50 %
plochy**

Odsol'ovanie muriva

Zasolenie: **vodorozpustné soli** (chloridy, sírany, dusičnany) kryštalizujú pri vysúšaní.

Spôsoby odsol'ovania:

- **Inštalácia elektroosmotického odsol'ovania murív**
- **Odsol'ovanie prikladaním absorpčných materiálov**
- **Odsol'ovanie absorpčnou omietkou**
- **Stabilizácia vodorozpustných solí**

Odsol'ovanie prikladaním absorpčných materiálov (obkladov)

Doba realizácie: 1 týždeň – niekoľko mesiacov

Reštaurátorská technológia

Odsol'ovanie absorpčnou omietkou

Absorpčná omietka (hladná, obetná omietka) sa mieša **z chudobnej vápennej malty** (s málom vápna):

- Po asi 1-3 rokoch sa nasýti soľami, odstráni a nahradí novou, čo sa opakuje podľa potreby.
- Po opadnutí, otlčení omietok - **odpad neodkladne odstrániť**.

**Nezabráni opätovnej migrácii solí do konštrukcií.
Nepraktické – dlhá doba stavebných prác.**

Súvisiace technológie

Súvisiacimi technológiami sa nerieši priamo sanácia zavlhnutého muriva, ale riešia sa nim situácie, ktorá so zavlhaním súvisia.

Spôsoby:

- **vytvorenie drenáže,**
- **zníženie hladiny podzemnej vody,**
- **vytvorenie paropriepustných úprav okolia.**

Vytvorenie drenáže

Drenáž - obmedzenie prísunu vody k budove, urýchlenie odtoku vody. Zavíhanie možno niekedy čiastočne znížiť.

ALE!!

Drenáže sa môžu vytvoriť:

- v tesnej blízkosti stavby – **nevhodné:**

Riziko vyplavovania jemných častíc podložia, čo môže spôsobiť sadanie budovy!!

- v určitej – väčšej - vzdialenosti od stavby (**vo svahu** tak, aby priečne pretínali predpokladaný smer toku vody. To je **vhodné**. Napríklad aj tým, že sa tým zníži tlak svahu na budovu.

Drenáže

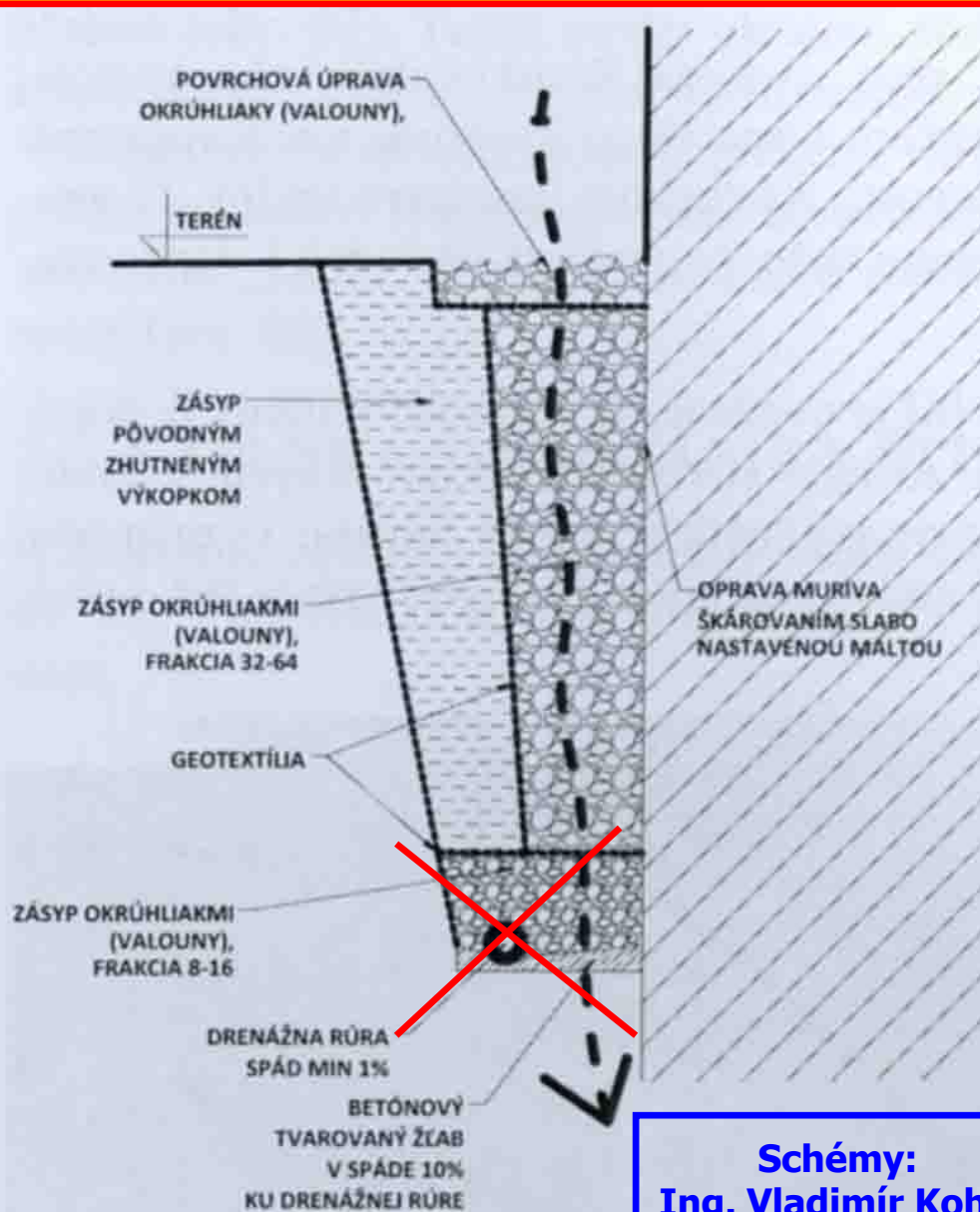
**Drenážna
rúra**

**Drenážna
matraca**

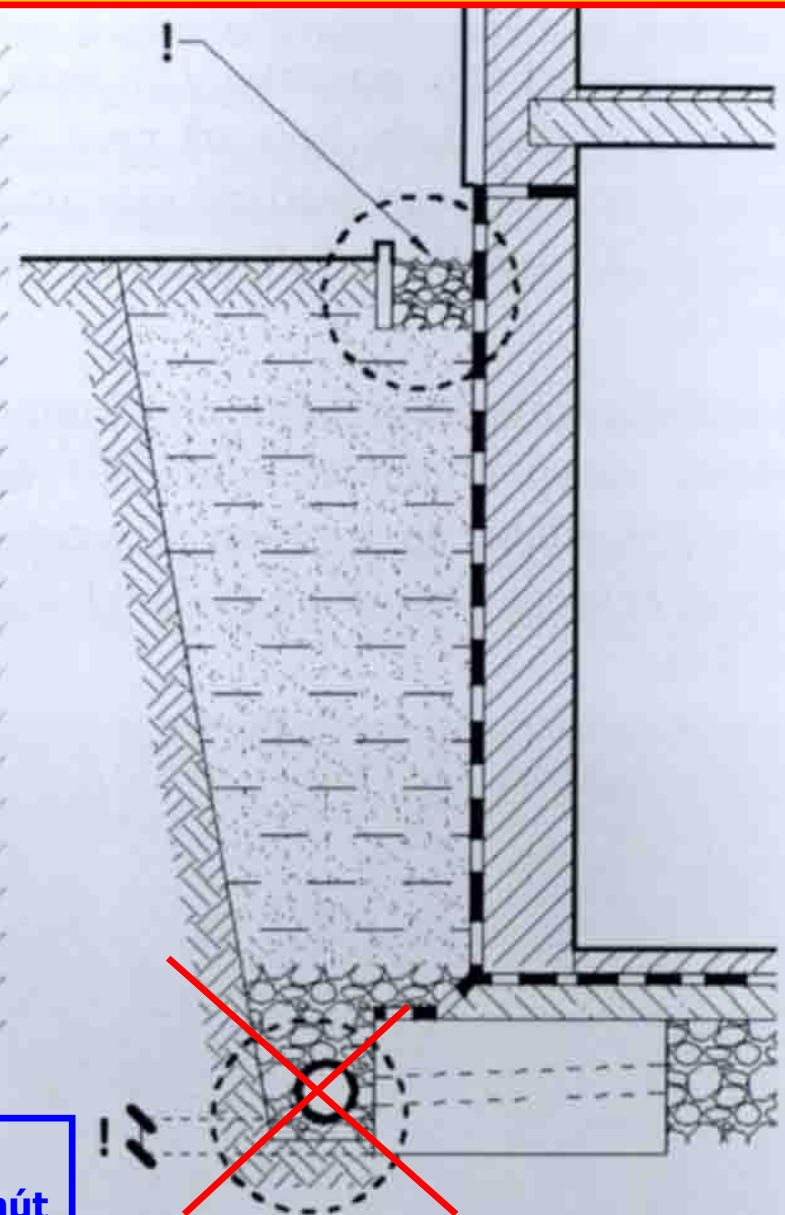

Drenáže = vymývanie podložia = narušenie stability stien!

Schémy:
Ing. Vladimír Kohút

Obr. 15 negatívny vzor [3]

Obr. 16 negatívne vzory [3], [4]

Zníženie hladiny podzemnej vody

- Realizácia **zbernej jamy**, alebo studne s čerpadlom.
- Prácu čerpadla je vhodné regulovať **hladinovým spínačom**.
- Odvodňovacie **studne** - aj mimo, aj v suteréne,

**Pozor na prílišné čerpanie vody
- vyplavovanie aj jemných
častíc podložia = sadanie
budovy!**

**Zavíhanie vzliňajúcou vodou
neodstráni!**

6. METÓDA POSTUPNÝCH KRKOV

AKCIA – REAKCIA - KOREKCIA

ISCARS - Odporúčania pre prieskum, konzervovanie a statické konsolidovanie architektonických pamiatok – zásady (1999)

Charta ICOMOS - Princípy pre prieskum, konzerváciu a statickú konsolidáciu architektonických pamiatok (2003)

1.krok – PRIESKUMY A VÝSKUMY

(prieskum zdrojov zavíhania in situ, podkladov, fotodokumentácia, lokálne merania, odber a laboratórne vyhodnotenie vzoriek)

2. krok – ZÁKLADNÉ OPATRENIA

(Kroky 2a, 2b a 2c je možné a vhodné robiť paralelne)

- **2.a krok – REVITALIZÁCIA PÔVODNÝCH RIEŠENÍ ODVLHCENIA**
- **2.b krok – ZLEPŠENIE PRIEBEŽNEJ ÚDRŽBY BUDOVY**
- **2.c krok – NÁPRAVA PREDCHÁDZAJÚCICH NEVHODNÝCH ZASAHOV**

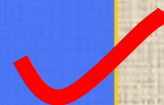
1. STAVEBNO-TECHNOLOGICKÁ PRESTÁVKA (vyhodnotenie účinnosti základných opatrení)

BOD OBRATU 1 – rozhodnutie o:

- **Uzavretí (doplnení) konštrukcií** povrchovými úpravami (krok 5),
- **Pokračovaní prác**

3. krok – ROZHODUJÚCE OPATRENIA

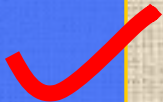
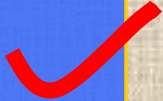
- **3.a krok – APLIKÁCIA MENEJ NÁROČNÝCH RIEŠENÍ**
(málo invazívne, prevažne reverzibilné)
- **3.b krok – APLIKÁCIA STREDNE NÁROČNÝCH RIEŠENÍ**
(málo invazívne, čiastočne reverzibilné - **inštalácia zariadení aktívnej elektroosmózy**)

2. STAVEBNO-TECHNOLOGICKÁ PRESTÁVKA (vyhodnotenie účinnosti rozhodujúcich opatrení)

BOD OBRATU 2 – Ak sa preukáže **potreba radikálnejšieho zásahu**, je možné realizovať niektorý zo spôsobov kroku 4

4. krok – RADIKÁLNE OPATRENIA

- **4.a krok – aplikácia clonovej hydroizolácie**
(Infúzia, alebo injekcia muriva)
- **4.b krok – invazívna aplikácia mechanickej bariéry**
(prerezanie muriva a vloženie novej izolačnej vrstvy, vtlačenie hydroizolačného materiálu do muriva)
- **4.c krok – zbúranie a rekonštrukcia konštrukcií**
(rozobratie a opätovné vymurovanie konštrukcie s vložením pásovej hydroizolácie)

5. krok – APLIKÁCIA VHODNÝCH POVRCHOVÝCH ÚPRAV

- Inštalácia paropriepustných povrchov v exteriéri budovy,
- inštalácia interiérových povrchových úprav,
- zhotovenie omietok,
- **vybudovanie sanačného omietkového systému**

ZÁVEREČNÉ ZHODNOTENIE

Dôležitým predpokladom trvalého úspechu sanácie je aj následná starostlivosť o budovu - a to predovšetkým:

- **Priebežná údržba zhotovených sanačných riešení**
  - **Priebežná údržba budovy ako celku**
  - **Primerané užívanie budovy**
-

Závažnými „zásahmi“, ktoré vlhkosti v konštrukciách a interiéroch ovplyvňujú sú predovšetkým dve oblasti:

- **Umiestňovanie prevádzok v súlade s charakterom miestností**
  - **Riadne vetranie a kúrenie**
-

Nevýhody prístupu postupných zásahov:

- **Príliš dlhé trvanie sanácie**
- **Možné investovanie do málo účinných zásahov**

...

Najvhodnejšie:

- **Zabezpečiť pravidelnú a kvalifikovanú údržbu**
- **Realizovať potrebné výskumy a prieskumy**
- **Realizovať niektorý z účinných (radikálnych) zásahov**
- **Realizovať vhodné povrchové úpravy**
- **Následne monitorovať úspešnosť zásahu**

Historické konštrukcie a stavebné časti – poruchy, diagnostické metódy, opravy a obnova
Sanácia vlhkosti a mikroklíma (vetracie a vykurovacie systémy)

Sanácia vlhkosti

(prípadové štúdie)

doc. Ing. Oto Makýš, PhD.

Slovenská technická univerzita - Stavebná fakulta

Katedra technológie stavieb - Centrum technológie obnovy pamiatok

13. marec 2026, Academia Istropolitana Nova, Svätý Jur

Prípadová štúdia: Odvetranie kostola v Nitre

Prvý krok: otvorenie **pôvodných vetracích otvorov** v krypte, ktoré boli zamurované asi v 40. rokoch.

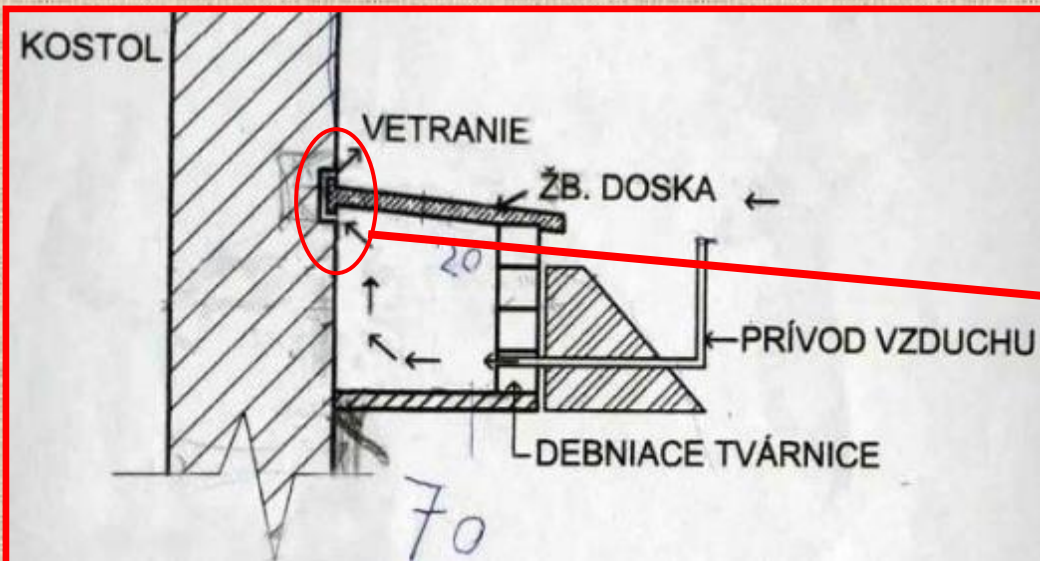

Hlavné vstupné dvere osadené s vetracím pletivom.

Operácia: Bočné izolovanie základových múrov

Podivný projektový návrh

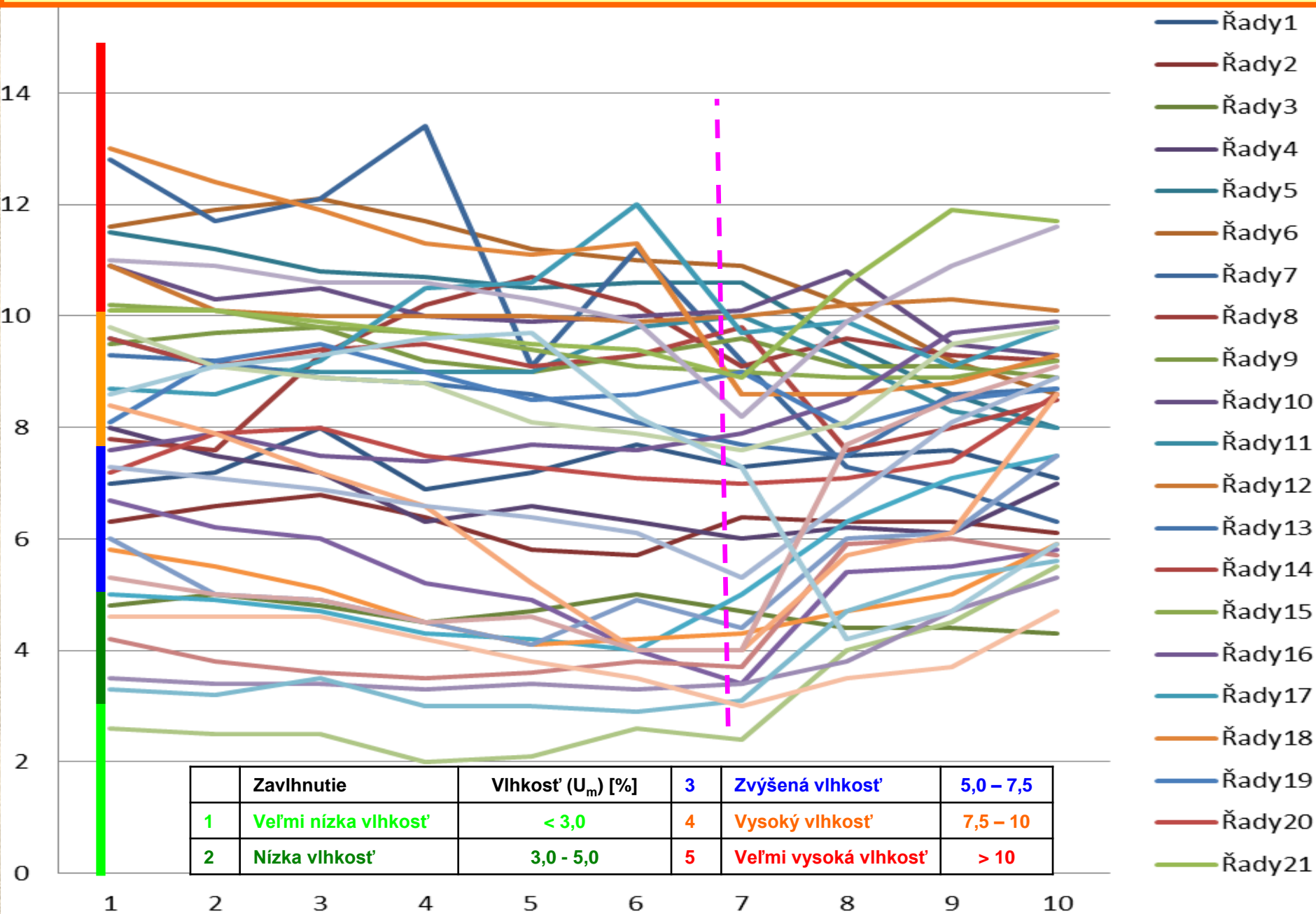
Ešte podivnejšia realizácia

**Žiadny pohyb
vzduchu v
odvetrávacom
kanáli**

Merania v interiéri kostola vo forme grafu

Prípadová štúdia: injekčná oltára v Nitre

**Dali
si
poradiť**

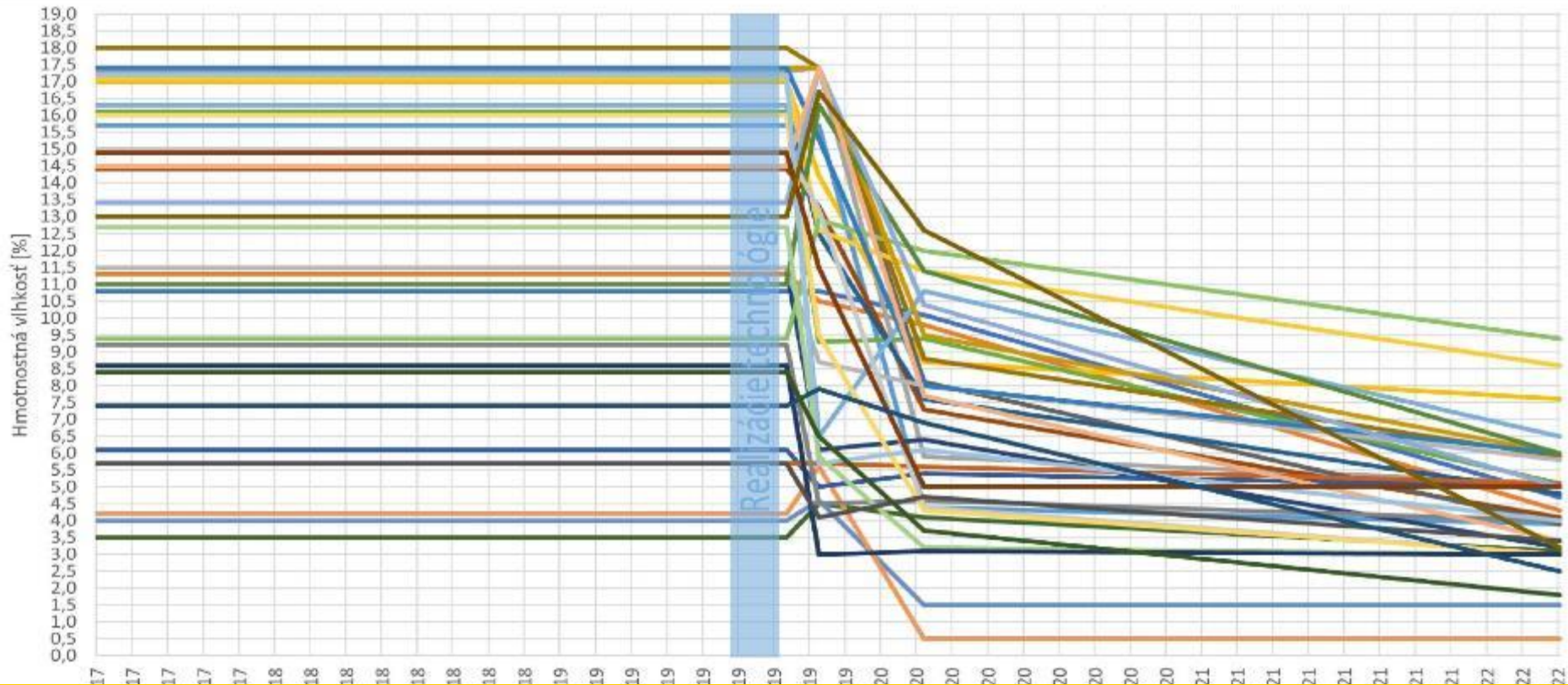
LOŤ KOSTOLA – interiér

merací prístroj GANN UNI 1

Miesto merania / Dátum merania		9.3. 2010	6.10. 2010	21.6. 2011	5.10. 2011	19.6. 2012	3.12. 2012	12.4. 2013	30.10. 2013	10.12. 2013	2.7. 2014
Číslo	Výška [cm]*	%hm	%hm	%hm	%hm	%hm	%hm	%hm	%hm	%hm	%hm
34a	20	14,0	13,6	13,2	13,0	10,9	6,7	6,1	4,7	3,8	4,6
34b	40	13,8	13,5	13,2	11,7	9,7	7,4	5,1	4,9	4,8	4,9
35a	50	10,1	9,9	9,6	9,7	9,6	5,9	4,6	4,0	4,1	3,7
35b	40	13,8	13,5	13,2	12,5	7,7	4,5	4,3	4,1	4,0	3,8
36a	50	8,0	7,6	7,9	7,0	6,1	4,9	4,7	4,6	4,1	4,2
36b	30	12,0	10,9	10,3	9,8	8,3	4,1	3,9	3,8	3,6	3,6

Prípadová štúdia: kostol v Trstíne (interiér)

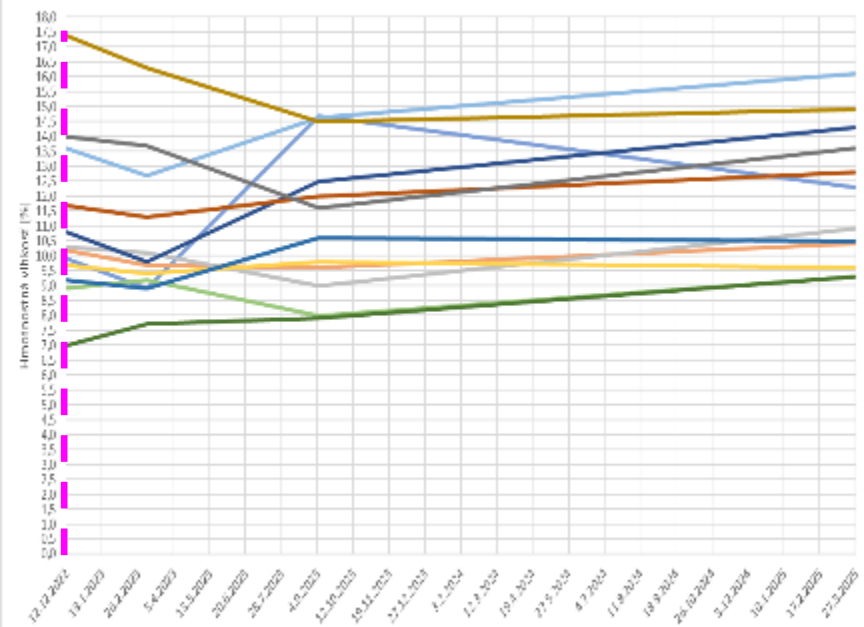
Podrezanie + vloženie izolácie + injektáž

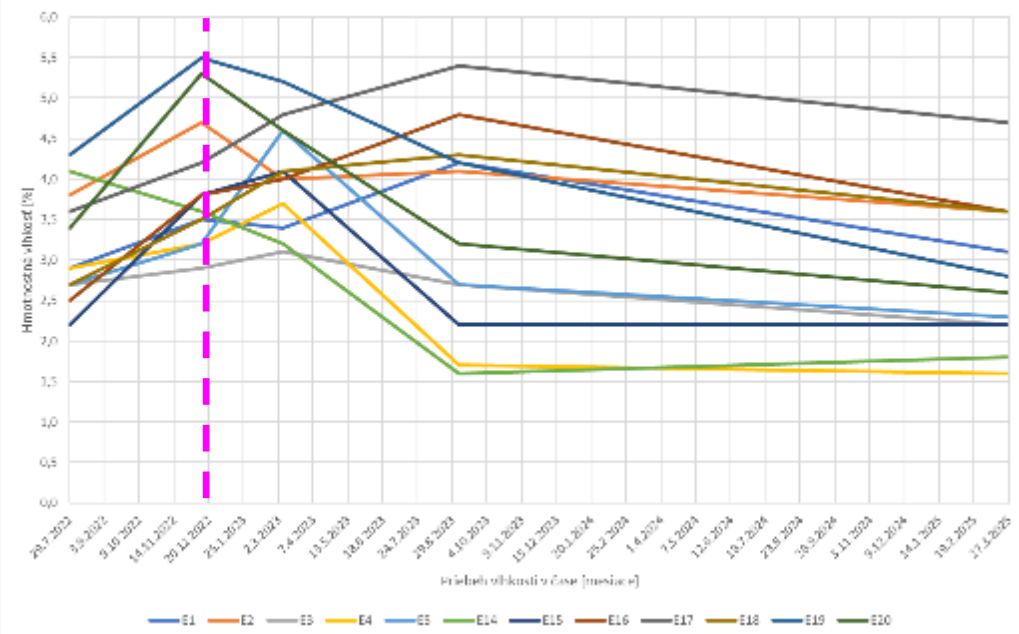

Prípadová štúdia: Blatná na Ostrove

Meranie vlhkosti pod HI

Meranie vlhkosti cca 30 cm nad podlahou

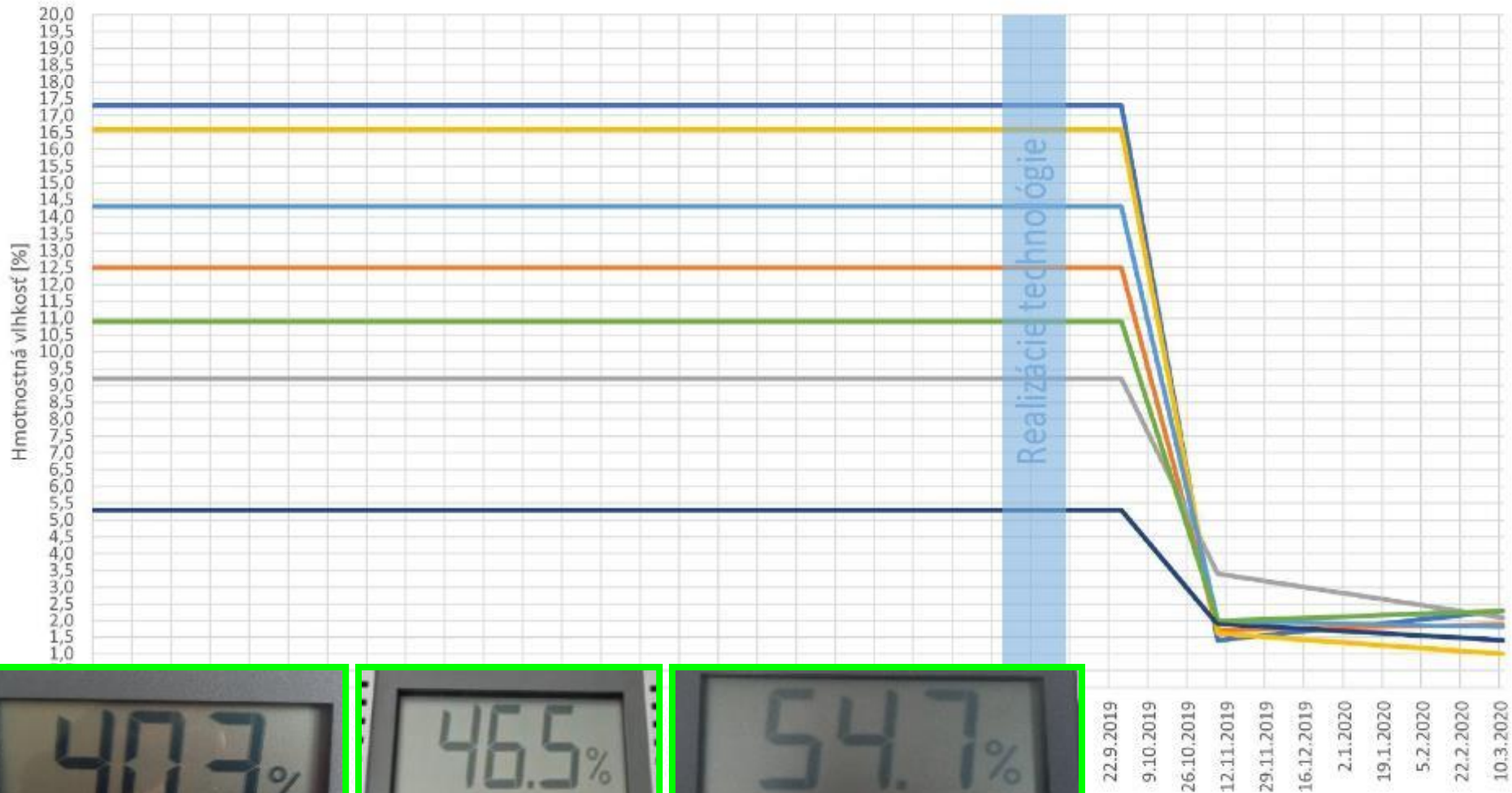
Prípadová štúdia: depozitár PÚ v Trnave

Kombinácia rôznych technológií

Prípadová štúdia: depozitár PÚ v Trnave

PREČO JE ODVLHČOVANIE PRIORITNÉ?

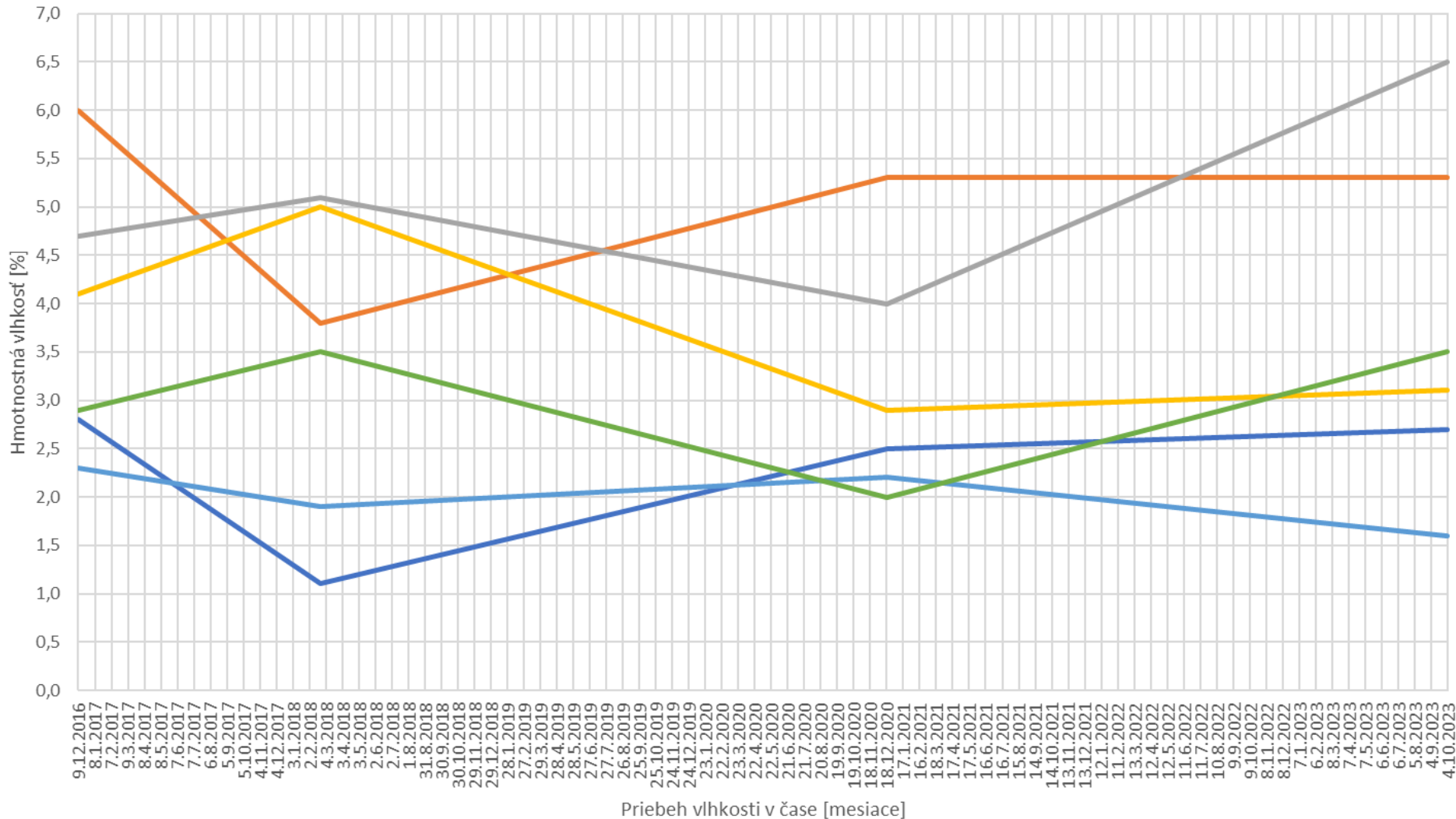
**PRE RACIONÁLNU ORGANIZÁCIU PRÁCE
a OCHRANU ORIGINÁLU!**

Prípadová štúdia: Podunajské Biskupice

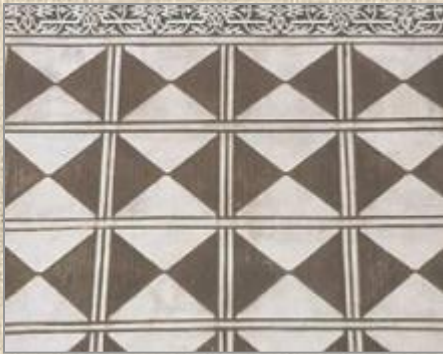
Prípadová štúdia: Podunajské Biskupice

Meranie vlhkosti cca 30 cm nad podlahou

Nie je potrebné robiť sanáciu, len priebežne sledovať stav!

Potrebné – výskum vývoja podpovrchových vôd.

**Katedra technológie stavieb
Stavebná fakulta
Slovenskej technickej univerzity
v Bratislave**

CENTRUM TECHNOLÓGIE OBNOVY PAMIAATOK

Založené: 2004

Člen:

Společností pro technologie ochrany památek – STOP

PROFIL

Centrum je vedecko-pedagogické vzdelávacie, výskumné a propagačné pracovisko zamerané na zber, vyhodnocovanie a poskytovanie informácií o spôsoboch a postupoch prípravy a realizácie obnovy stavebného kultúrneho dedičstva (pamiatkového fondu, stavebných pamätihodností, historických budov a pod.), ako aj na šírenie osvety.

Ďakujem za pozornosť!